

Bizalmi vagyonkezelés
Lehetőségek és tapasztalatok

dr. Kóka Gábor | dr. Baranyi Gábor | 2017. szeptember

Tartalom

» A bizalmi vagyongazdálkodásra vonatkozó alapvető rendelkezések

- Vagyonrendelő-vagyonkezelő-kedvezményezett, tulajdoni viszonyok kérdése, üzletszerűség/eseti vagyongazdálkodás

» Klasszikus felhasználási területek és kapcsolódó kérdések

- Vagyonvédelem, utódlástervezés, családi vagyon kezelése, házassági vagyonszerzés, jótékonykodás

» „Üzleti” felhasználási területek

- Joint venture struktúrák, M&A ügyletek, kockázatos / rosszul teljesítő eszközök izolálása, munkavállalói javadalmazás / nyugdíj

» Adózási és számviteli megfontolások

- Jövedelemadó, illeték és áfa kérdések a bizalmi vagyongazdálkodás „életciklusa” alatt, számvitel, adminisztráció.

» Gyakorlati tapasztalatok, trendek

A bizalmi vagyonkezelés Alapvető rendelkezések

Személyek a vagyonkezelési jogviszonyban I

A vagyonrendelő és a vagyonrendelés

A bizalmi vagyonkezelés egy, a magyar jogrendszerben 2014 óta létező szerződésfajta, amely alapján

- *a vagyonrendelő*
- *az általa meghatározott vagyonelemeket*
- *egy írásbeli szerződés vagy végrendelet alapján a*
- *vagyonkezelő kezelésébe adja*
- *azzal a céllal, hogy a vagyonból a későbbiek folyamán a kedvezményezett személyek részére juttatás történjen.*

A vagyonkezelési szerződés alapján ezáltal

- a vagyonrendelő elveszíti a tulajdonjogát,
- amelyet azonban előre meghatározott keretek között, célzott jelleggel, korlátozott rendelkezési jogosultsággal ad tovább.

A vagyonrendelő lehet magánszemély vagy társaság / egyéb jogi személy.

A vagyonkezelő vagyonszerzésének kereteit a vagyonrendelő átfogóan meghatározhatja.

Személyek a vagyonkezelési jogviszonyban II

A vagyonkezelő és a kezelt vagyon

A **vagyonkezelő** lehet természetes vagy jogi személy. A vagyonkezelés történhet eseti jelleggel (pl. a vagyonrendelővel bizalmi kapcsolatban álló magánszemély által) vagy üzletszerűen (pl. egy erre a célra létrehozott professzionális szervezet által).

A **kezelt vagyon** elemei a vagyonkezelő tulajdonába kerülnek, a kezelt vagyon ugyanakkor elkülönül a vagyonkezelő „saját” vagyonától, illetve más kezelt vagyonoktól. A **kezelt vagyon** védettséget élvez a vagyonkezelő hozzátartozóival, hitelezőivel és harmadik felekkel szemben is. A vagyonkezelés határozott vagy határozatlan időre, de legfeljebb 50 évre hozható létre.

A **kezelt vagyon** egy sajátos vagyontömeg, amely jogalanyisággal nem bír, nevében jognyilatkozatokat a vagyonkezelő tehet (kvázi törvényes képviselő).

Személyek a vagyonkezelési jogviszonyban III

A kedvezményezett

Elsődlegesen a vagyonrendelő jogosult a kedvezményezettek meghatározására:

- konkrét (természetes és jogi) személyeken túl kedvezményezettek köre, vagy jövőbeli, a szerződéskötéskor még nem ismert kedvezményezettek is kijelölhetők (pl. születendő gyermek)
- meghatározott esemény, körülmény beállta is keletkeztethet kedvezményezetti státuszt
- korlát: a vagyonkezelő kizárólagos kedvezményezett nem lehet.

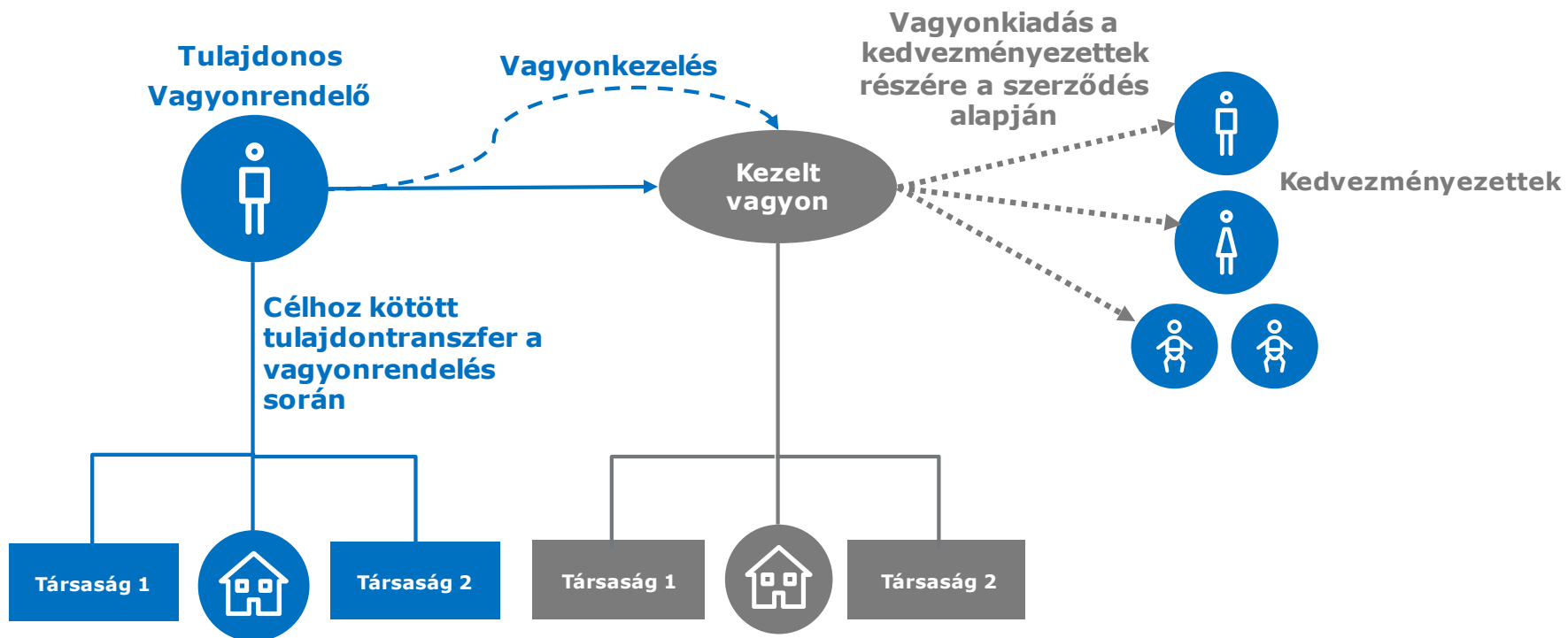
Létrehozható ún. diszkrecionális vagyonkezelés, ahol a vagyonkezelő jogosult a szerződéssel összhangban a kedvezményezettek kijelölésére, juttatásaik meghatározására.

Általános vagyonkezelési konstrukció

Tranzakciós felépítés

A vagyonkezelési konstrukció kialakítása – egy egyszerű példán keresztül bemutatva – az alábbi lépéseken keresztül valósítható meg:

A vagyonkezelés keretei

Bizalmi vagyonkezelés folytatható **eseti jelleggel és üzletszerűen is.**

Üzletszerűség esetén a tevékenység az MNB előzetes engedélyéhez kötött, és a vagyonkezelő díjazás ellenében láthatja el feladatát.

Az **eseti jellegű** vagyonkezelés csak bejelentésköteles – díjazás itt is kiköthető, azonban két vagyon kezelésétől az üzletszerűség már vélelmezett.

A vagyonkezelőt sem a vagyonrendelő sem a kedvezményezettek **nem utasíthatják, azonban ellenőrzési jogosultságuk van.**

A vagyonkezelési szerződés megalkotása során azonban a szabályok nagyfokú mozgásteret engednek a vagyonkezelő számára a

- **vagyonkezelés módszerére, elveire, céljaira,**
- a kedvezményezettek **kijelölésére, javadalmazásuk meghatározására,**
- kontroll mechanizmusok kiépítésére, akár **a vagyonkezelő visszahívására.**

Klasszikus bizalmi vagyonkezelési helyzetek

Magáncélú vagyonrendelés és kezelés

Hagyományos felhasználási módok

- A bizalmi vagyonkezelési jogviszonyok vagy ("trust"-ok és hasonló külföldi jogintézmények) hagyományos célja a tehetős magánszemélyek / családok vagyonának védelme volt.
- A hatályos hazai szabályozás elsődlegesen az alábbi területek fókuszába állítja a bizalmi vagyonkezelést:

Családi vagyonkezelés

A több generációs családi vállalkozások részesedéseinek, a nagy értékű családi vagyonelemek egységes kezelése

Utódlástervezés

Az öröklési jog szabályaihoz képest rugalmas és differenciáltabb vagyonátadást tesz lehetővé.

A hagyatéki eljárás vagy öröklési vita miatt elhúzódó hagyatékátadás helyett az aktív, napi döntéshozatalt igénylő hagyatéki vagyon kezelése, értékének védelme.

Vagyonvédelem

A vagyonrendelő személyes vagyonának, vagy vagyona egy részének elkülönült kezelése érdekében létrehozott szerződés – hitelezőkkel, családtagokkal, egyéb személyekkel szembeni izoláció

Házastársi vagyon rendezése

Házasságkötés előtt a házassági vagyoni jogi szerződés kiváltása, a vagyonnak vagy egy részének külön vagyonkezelésbe adása, amely megelőzheti a vagyoni közösség megszakadásakor bekövetkező vitás helyzeteket.

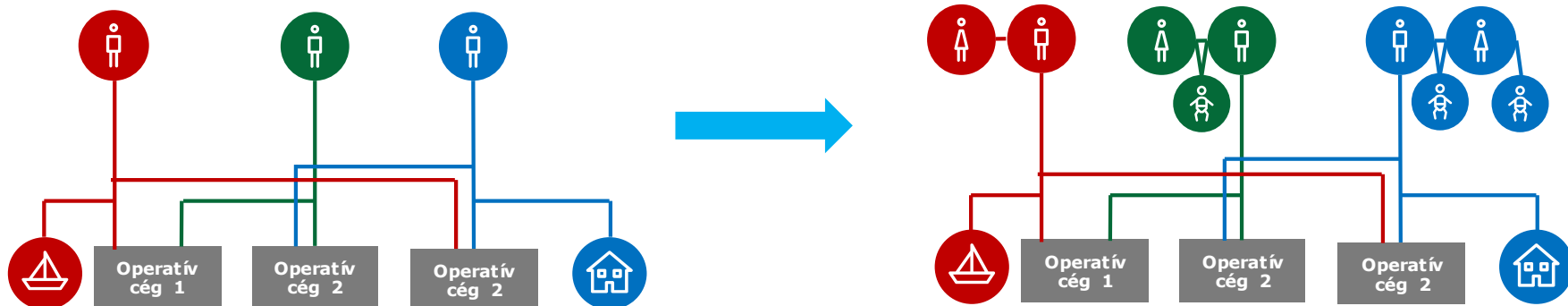

Jótékonyosság

Mind családtagok rászorultsága, mind közérdekű célok megvalósítása céljából létrehozható, a szerződés szerinti támogatások célzott juttatása érdekében

Magáncélú vagyonszerzés és kezelés

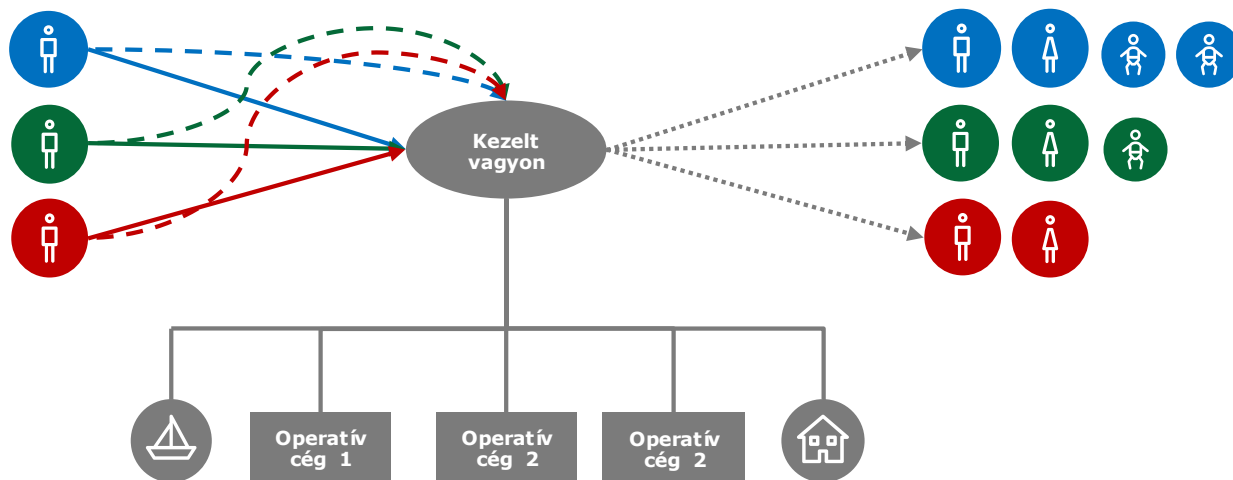
Példa – családi vagyonszerzés

Vagyonrendelők

Vagyonkezelés

Kedvezményezettek

Alternatív felhasználási lehetőségek

Üzleti célú bizalmi
vagyonkezelés

Üzleti célú alkalmazási lehetőségek

- A magyar bizalmi vagyonkezeléshez hasonló „trust” konstrukciók széleskörben váltak elterjedté különböző üzleti célok megvalósítása érdekében is, többek között az alábbi kérdéskörök kapcsán:

Joint venture struktúrák / szindikált hitelezés

- Gazdasági tevékenység együttes folytatása / nyereség rugalmas felosztása
- Csoportos hitelezői pozíció esetén a vagyonkezelőn (aki lehet az egyik, vagy több hitelező is) keresztül egységesen érvényesíthetők a hitelezői igények (pl. a szerződésen kívüli hitelezőkkel szemben).
- A hitelezők kielégítési sorrendje is előre meghatározott lehet.

M&A ügyletek

- Vállalatfelvásárlás során a felek kölcsönös biztosítékainak fedezete érdekében pl. a céltársaság egy részének / a vételár meghatározott részének vagyonkezelésbe adása
- Szavatossági jogokhoz kapcsolódó fizetési kötelezettségek biztosítékként történő vagyonvisszatartás.

Kockázatos / rosszul teljesítő eszközök izolálása

- Nagy üzleti kockázat esetén a meglévő működéstől elválasztott eszközök, üzletágak leválasztásával a visszamaradó vagyon védelme valósítható meg.
- Nyilvánossággal szembeni fokozott védelem számos jogrendszer szabályai között megvalósítható (pl. rosszul teljesítő eszközök mérlegen kívüli tételként történő szeparálása).

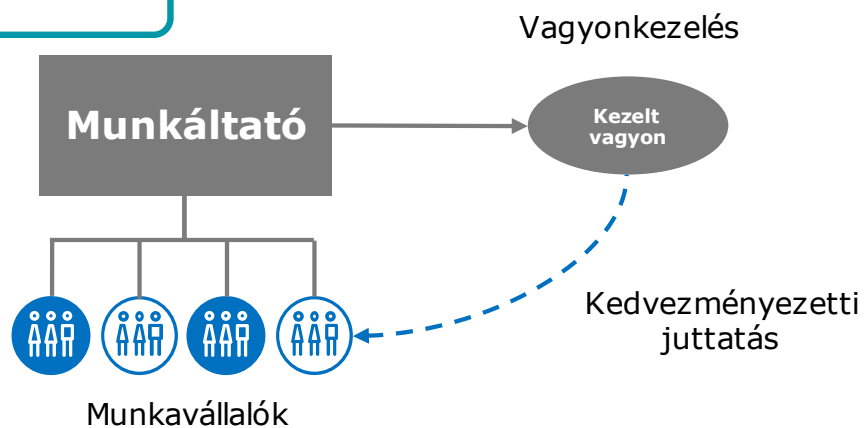
Munkavállalói javadalmazás / nyugdíj

- Munkavállalói részvények kezelésére létrehozott vagyonkezelés (Magyarországon az MRP alapvetően ezt a funkciót tölti be).
- Munkavállalók nyugdíjának (kiegészítő magánnyugdíjának) fizetésére létrehozott bizalmi vagyonkezelés, ami a munkáltató fizetésektelensége esetén is fedezetet biztosíthat.

Üzleti célú vagyonrendelés és kezelés

Példák

I. Elkülönített nyugdíj és többlet juttatás

II. Szindikált hitelezés / cash pool rendszer

Alapvető adózási szabályok

Adóterhelés az egyes szereplőknél

A bizalmi vagyonkezelés alapvető adózási aspektusaiban felfedezhető jogalkotói szándék a **vagyonrendelés adómentességére, a vagyonkezelés „társaságszerű” operációjára** és egy alapvetően a közvetlen juttatáshoz viszonyítva nem kedvezőtlenebb, sőt **meghatározott esetekben kedvezőbb hozam és tőkekifizetésre** irányul.

A szabályozás ugyanakkor kifejezetten komplex, jogértelmezési kérdések jellemzően felmerülnek, ezért **minden esetben előzetes tervezést és modellezést** célszerű végezni.

Bizalmi vagyonkezelés

Alapvető adózási szabályok I

Személyi jövedelemadó / egészségügyi hozzájárulás

- A vagyonrendelési tranzakció **a vagyonrendelő magánszemély** vagyoncsökkenésére tekintettel nem keletkeztet SZJA kötelezettséget
- A **vagyonkezelő magánszemély** által megszerzett kezelt vagyon és annak hozama nem minősül adóköteles jövedelemnek a visszaszolgáltatási kötelezettségre, és az elkülönült alvagyoni státuszra tekintettel.
- Üzletszerű vagyonkezelés esetén, ha tevékenységét a vagyonkezelő vagyonkezelési díj ellenében végezi, a kapott díj SZJA köteles bevételnek minősül.
- A **kedvezményezett magánszemély** részére a kezelt vagyon hozamának kifizetése osztaléknak minősül, amit 15% SZJA, és 14% EHO kötelezettség (de legfeljebb évi 450 ezer Ft) terhel.
- A kezelt vagyon tőkerészenek kifizetése azonban **a kedvezményezett magánszemély** részére adómentes!

- A **vagyonrendelő társaságnál** elismert ráfordítás a bizalmi vagyonkezelésbe adott eszközök könyv szerinti értéke, ezáltal az adóalap csökken.
- A **kezelt vagyon** a társasági adó és a helyi iparűzési adó alanya, és az általános szabályok szerint adózik.
- A **vagyonkezelő társaság** által elszámolt vagyonkezelési díj (amennyiben nem ingyenes) társaságiadó-köteles bevételnek minősül.
- A **kedvezményezett társaság** részére a kezelt vagyon hozamának kifizetése véglegesen átvett pénzeszközként, míg a kezelt vagyon tőkerészenek kifizetése az általános szabályok szerint 9% társasági adó kötelezettség alá esik.
- A **kedvezményezett vagyonrendelő** társaság részére kifizetett hozam adómentes osztaléknak minősül.

Társasági adó / helyi iparűzési adó

Bizalmi vagyonkezelés

Alapvető adózási szabályok II

Általános forgalmi adó

- A vagyonrendelés és az egy személyben kedvezményezett és vagyonrendelő által történő vagyonszerzés ÁFA mentes, ha
 - (i) a belföldön nyilvántartásba vett áfaalany
 - (ii) kötelezettséget vállal arra, hogy a szerzéshez és a szerzett vagyonhoz fűződő jogok és kötelezettségek a szerzéstől kezdődően jogutódként őt illetik és terhelik.
- A kezelt vagyon nem ÁFA alany.
- A vagyonkezelő státusza határozza meg a vagyonkezelési tevékenység ÁFA-kezelését (gazdasági tevékenységnek minősülhet az ÁFA tv. rendszerében, amennyiben ellenérték elérésére irányul!).

- A **vagyonrendelőnél** a vagyonrendeléskor nem keletkezik illetékkötelezettség.
- A **vagyonkezelő** vagyonszerzése illetékmentes.
- A **kedvezményezett** a kezelt vagyon és annak hasznai megszerzését az illetékkötelezettség vonatkozásában úgy kell tekinteni, mintha azokat közvetlenül a vagyonrendelőtől szerezte volna – az illetékkötelezettség e szerint:
 - (i) A **kedvezményezett magánszemély** részére a hozam vagy tőke kifizetése mentes az ajándékozási illetékfizetés alól, ha SZJA, SZOCHO vagy EHO fizetési kötelezettség terheli. Egyéb esetben 18% ajándékozási illeték.
 - (ii) A **kedvezményezett társaság** által ingó vagyontárgyaknak térítésmentes eszközátruházás keretében történő megszerzése illetékmentes.
- A **kedvezményezett vagyonrendelő** által történő vagyonszerzés ugyancsak illetékmentes.

Illeték

Bizalmi vagyonkezelés

Számviteli kezelés és adminisztráció

Számviteli és nyilvántartási kötelezettség

- A **kezelt vagyon** beszámolási és könyvvezetési kötelezettségét a vagyonkezelő – kezelt vagyononként elkülönítve – teljesíti, azonban a **kezelt vagyon beszámolóját közzétételi kötelezettség nem terheli.**
- A **magánszemély vagyonkezelő** a kezelt vagyont elkülönítve kell, hogy nyilvántartsa, annak érdekében, hogy a tőke és osztalék jövedelmek egyértelműen elkülöníthetők legyenek.

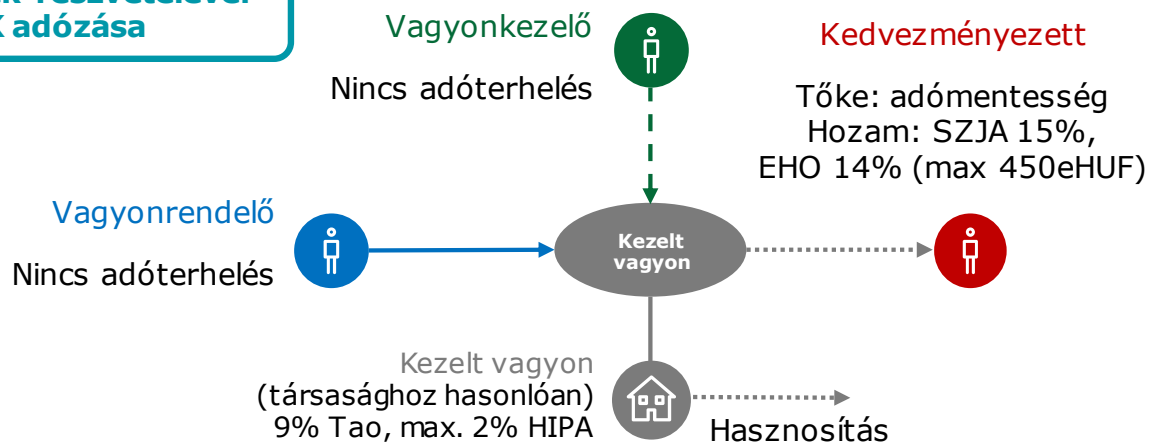
- A nem üzletszerű vagyonkezelési jogviszonyokat a szerződés megkötését követő 30 napon belül be kell jelenteni az MNB felé.
- Az MNB által vezetett nyilvántartás tartalmazza az érintett személyek szerződéses jogállását és azonosító adatait.
- A bejelentéshez mellékelni kell a létrejött (módosult, megszűnt) vagyonkezelési szerződést, amely azonban nem válik nyilvánosan is megismerhetővé.
- A kezelt vagyon nevében a vagyonkezelő köteles adószámot igényelni a NAV-tól és bejelenteni a vagyonkezelő személyét.

Bejelentési kötelezettség

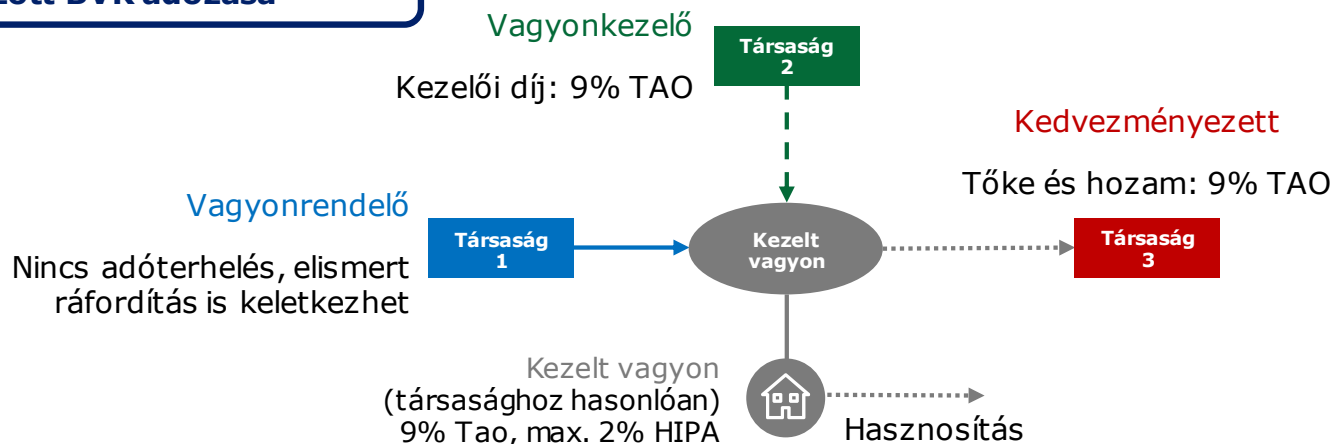
Adózási következmények a gyakorlatban

Példák

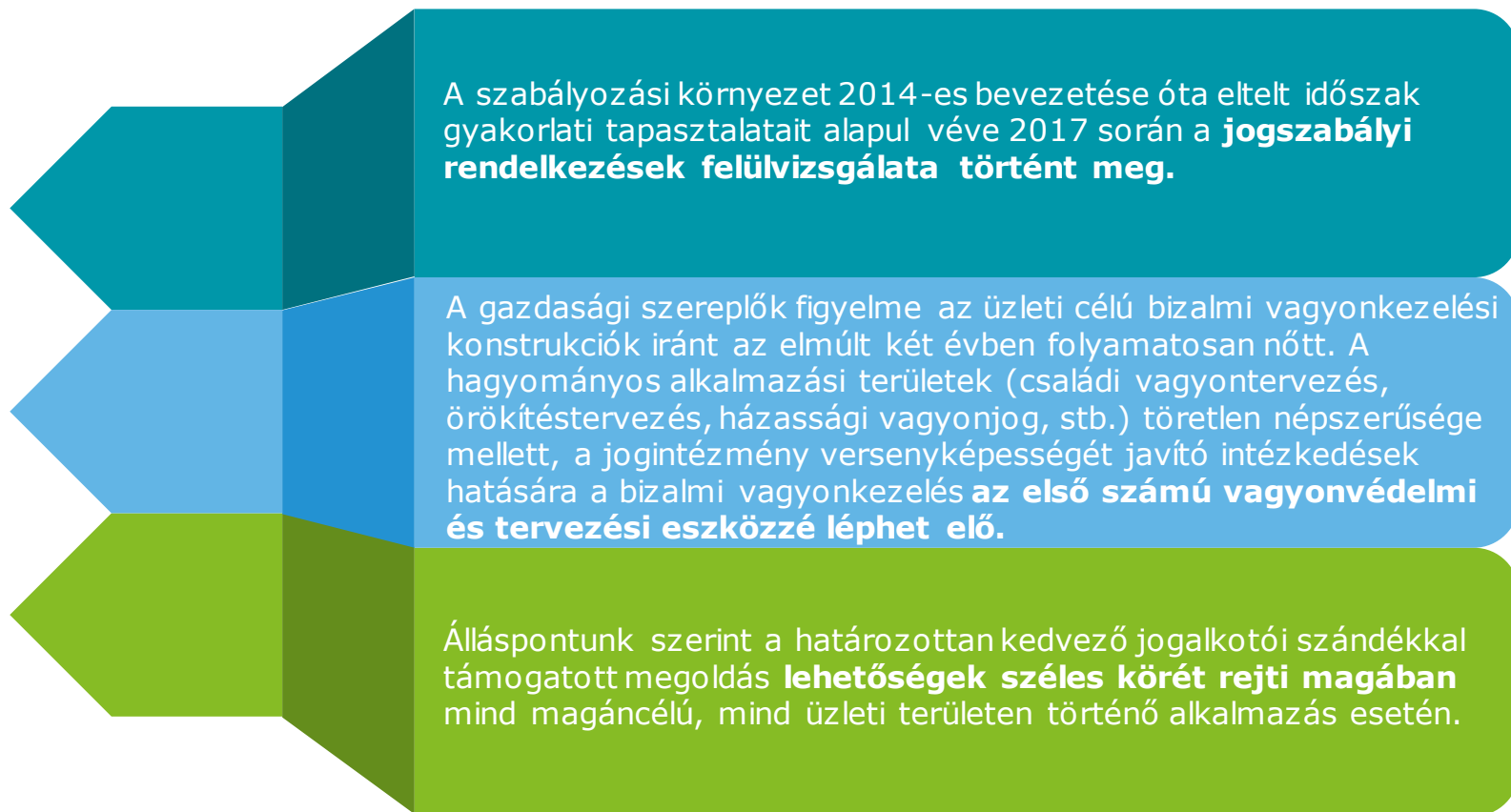
I. Magánszemélyek részvételével létrehozott BVK adózása

II. Társaság résztvevőkkel létrehozott BVK adózása

Trendek, gyakorlati tapasztalatok

Szakértőink

Köszönjük a figyelmet!

Amennyiben a bizalmi vagyonkezelés alkalmazási lehetőségei felkeltették érdeklődését, töltse le előadásunkat, vagy forduljon hozzánk bizalommal.

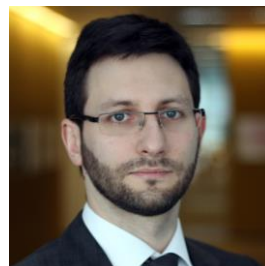
dr. Kóka Gábor

Partner

Deloitte Private

gkoka@deloittece.com

+36 (20) 491 8300

dr. Baranyi Gábor

Igazgató

Deloitte Private

gbaranyi@deloittece.com

+36 (20) 392 0281

A Deloitte név az Egyesült Királyságban "company limited by guarantee" formában alapított Deloitte Touche Tohmatsu Limited („DTTL”) társaságra, tagvállalatainak hálózatára és kapcsoló vállalkozásaira utal. A DTTL és valamennyi tagvállalata önálló, egymástól elkülönülő jogi személy. A DTTL (vagy „Deloitte Global”) nem nyújt szolgáltatásokat ügyfelek számára. A DTTL és tagvállalatai jogi struktúrájának részletes bemutatását a következő link alatt találja: www.deloitte.hu/magunkrol.

Magyarországon a szolgáltatásokat a Deloitte Könyvvizsgáló és Tanácsadó Kft. (Deloitte Kft.), a Deloitte Üzletviteli és Vezetési Tanácsadó Zrt. (Deloitte Zrt.) és a Deloitte CRS Kft. nyújtja (melyek közös neve "Deloitte Magyarország"). Mindhárom társaság a Deloitte Central Europe Holdings Limited tagvállalata. A Deloitte Magyarország négy szakmai területen - könyvvizsgálat, tanácsadás, adó- és jogi, valamint kockázati tanácsadási területeken - tölt be kiemelkedő szerepet az országban, és kínál szolgáltatásokat több mint 500 hazai és külföldi számkértője segítségével. (Ügyfeleinknek egyéttműködő ügyvédi irodánk, a Deloitte Legal Erdős és Társai Ügyvédi Iroda nyújtja a jogi tanácsadási szolgáltatásokat.)

A jelen dokumentum és a benne foglalt valamennyi információ a Deloitte Magyarország társaságaitól származik és célja, hogy bizonyos témakör(ök)ben általános információkkal szolgáljon, de nem tárgyalja az adott témakör(ök)ek teljességében. A jelen dokumentumban megadott információk nem minősülnek számviteli, adóügyi, jogi, befektetési, tanácsadási illetve egyéb szakmai szolgáltatásnak. Ezek az információk nem képezhetik ügyfeleink üzleti döntéseinek kizárólagos alapját. Ügyfeleinket arra kérjük, hogy pénzügyeiket vagy üzletvitelüket befolyásoló bármely döntésük meghozatala, vagy a döntésnek megfelelő magatartás tanúsítása előtt kérjék képzett szakmai tanácsadóink véleményét.

Jelen anyagok és a bennük foglalt információk tájékoztató jellegűek és esetlegesen hibákat is tartalmaznak, a melyekért a Deloitte Magyarország sem kifejezetten, sem hallgatólagosan nem vállal felelősséget, és amelyek nem minősülnek a Deloitte Magyarország állásfoglalásának. Az előzőek érintése nélkül a Deloitte Magyarország nem garantálja az anyagoknak és / vagy a bennük foglalt információknak a hibamentességét, továbbá a teljesítés vagy a minőség valamennyi egyedi kritériumának való megfelelést sem. A Deloitte Magyarország cégei nem felelnek a szolgáltatásaik piacképességére, vagy adott célra való alkalmassága, jogtisztasága, versenyképessége, biztonsága és pontosságára vonatkozásában.

Ügyfelünk a jelen anyagot és a benne foglalt információkat a saját felelősségére használja, és teljes mértékben felelősséget vállal a jelen dokumentum és a benne foglalt információk használatából eredő következményekért, esetleges veszteségekért. A Deloitte Magyarország cégei nem vonhatók felelősségre jelen dokumentum, vagy a benne foglalt információk felhasználásával kapcsolatosan felmerülő közvetlen, közvetett, járulékos, következményes, büntető jellegű vagy bármilyen egyéb kárért, valamint egyéb veszteségért sem, legyen az szerződéses, jogszabály szerinti vagy magánjogi (például gondatlanságból fakadó).

A fenti írtaktól eltérően amennyiben az információk és az anyagok kifejezetten az Ügyfél és a Deloitte Magyarország között létrejött szerződés végleges teljesítéseként kerülnek átadásra, a Deloitte Magyarország felelősséget vállal azért, hogy a szolgáltatásnyújtás és - amennyiben van - az elkészült termék szerződés szerinti. A Deloitte Magyarország rögzíti, hogy az anyagok és az információk kizárólag a szerződésben meghatározott személyek / szervezetek számára készülnek és célokra alkalmasak. A Deloitte Magyarország minden felelősséget kizár az Ügyfél által rendelkezésre bocsátott dokumentumokból, anyagokból, információkból és a datokból fakadó vagy azokkal összefüggő károk vonatkozásában. Minden itt nem szabályozott kérdésre vonatkozó szerződés irányadó.

Ha a fenti rendelkezések bármelyike bármilyen okból nem érvényesíthető, a többi rendelkezés továbbra is hatályban marad és alkalmazandó.